

Σύντροφοι, συντρόφισσες,

Το Συνέδριο κάθε μεγάλου κόμματος, κάθε κόμματος εξουσίας και πολύ περισσότερο το Συνέδριο του κόμματος της κυβερνητικής πλειοψηφίας είναι ένα μεγάλο πολιτικό γεγονός που αφορά το σύνολο της κοινής γνώμης.

Το Συνέδριο δεν είναι εσωτερική υπόθεση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. Ο προσυνεδριακός διάλογος δεν μπορεί να είναι ούτε εσωτερικός ούτε γραφειοκρατικός. Δεν μπορούμε σήμερα στην αυγή του 21^{ου} αιώνα να αρκούμαστε σε επανάληψη στερεοτύπων και συνθημάτων.

Εγκαινιάζουμε σήμερα ένα άλλου τύπου προσυνεδριακό διάλογο. Ανοίγουμε την προσυνεδριακή διαδικασία στραμμένη προς την κοινωνία, τις ανάγκες και τα προβλήματά της. Πηγαίνοντας προς το Συνέδριο το ΠΑ.ΣΟ.Κ. δεν διαλέγεται με τον εαυτό του, δεν ομφαλοσκοπεί, δεν ασχολείται με ομάδες, μηχανισμούς και στείρους συσχετισμούς.

Το ΠΑ.ΣΟ.Κ. επικοινωνεί με το λαό. Αφουγκράζεται τα προβλήματα, τις ανάγκες, τις ανησυχίες, τα αγωνιώδη προβλήματα του απλού πολίτη. Το αν όμως το Συνέδριο του ΠΑ.ΣΟ.Κ. θα καταγραφεί στη συνείδηση της κοινωνίας ως ένα συνηθισμένο, ως ένα συμβατικό κομματικό γεγονός ή ως μία τομή στα πολιτικά πράγματα της χώρας που ανανεώνει το

πολιτικό σκηνικό, εξαρτάται από εμάς. Εξαρτάται από τη θεματολογία που θα επιλέξουμε. Από τα ερωτήματα που θα θέσουμε στον εαυτό μας και σε όλη την ελληνική κοινωνία. Αυτό θέλω να κάνω σήμερα κηρύσσοντας την έναρξη του προσυνεδριακού διαλόγου: θέλω να θέσω με σαφή και καθαρό τρόπο τα προβλήματα που απασχολούν ένα σύγχρονο ευρωπαϊκό σοσιαλιστικό κόμμα και την ευρωπαϊκή αριστερά συνολικά. Τα ερωτήματα που πρέπει να απασχολούν ένα υπεύθυνο κυβερνητικό κόμμα στην αρχή του νέου αιώνα. Ο σοσιαλισμός δεν ήταν ποτέ μια στατική ιδέα. Κινείται δυναμικά, και η επιτυχία του, η επιτυχία μας, εξαρτάται από την ικανότητά μας να δημιουργήσουμε όρους πραγμάτωσής του μέσα σ' ένα συνεχώς μεταλλασσόμενο κοινωνικό περιβάλλον.

Σύντροφοι και Συντρόφισσες,

Στις 3 του Σεπτεμβρίου του 1974 άνοιξε μια νέα σελίδα για την ιστορία του τόπου μας, για την ελληνική κοινωνία, για τις προοδευτικές δυνάμεις της αριστεράς. Ιδρύθηκε ένα νέο πολιτικό κίνημα μέσα απ' τα τραύματα μιας επτάχρονης δικτατορίας, μέσα απ' τη θέληση του ελληνικού λαού να υψώσει το ανάστημά του στο κομματικό κράτος της δεξιάς, στο αυταρχικό κράτος δεκαετιών, σε πολιτικές εθνικής εξάρτησης, κοινωνικής αδικίας και αποκλεισμού του λαού από την εξουσία. Γεννήθηκε το ΠΑ.ΣΟ.Κ. ως ώριμο αίτημα του ελληνικού λαού. Υπό την ηγεσία του Ανδρέα Παπανδρέου

έγινε μέσα σε επτά χρόνια εξουσία, άλλαξε την πορεία αυτού του τόπου, έδωσε μια νέα φωνή στην Ελλάδα. Αγκάλιασε τους αδύναμους, έφερε στο επίκεντρο της πολιτικής τον λαό, μια κοινωνία αποκλεισμένη μέχρι τότε από τις εξελίξεις, την προκοπή και την ελπίδα.

Η διακήρυξη της 3^{ης} του Σεπτέμβρη, ο Ανδρέας Παπανδρέου, το ΠΑ.ΣΟ.Κ., όλοι εμείς βάλαμε στόχους, δώσαμε μάχες, κερδίσαμε αγώνες. Βάλαμε τη σφραγίδα μας ή το λιθάρι μας σε μια εποχή που έχει κλείσει. Σήμερα μπορούμε να πούμε με το χέρι στην καρδιά ότι εκπληρώσαμε την ιστορική εκείνη αποστολή. Ασφαλώς δεν λύθηκαν όλα τα προβλήματα. Δεν εξαφανίστηκαν τα κάθε λογής φαινόμενα υστέρησης. Δεν ανατράπηκαν -όσο θα θέλαμε- οι κοινωνικές ανισότητες. Δεν εξαφανίστηκαν οι εξωτερικές απειλές. Όμως εκείνη η πραγματικότητα της παρακμής, της υποτέλειας, των πολιτών της δεύτερης κατηγορίας, της ταπείνωσης και της διάχυτης φτώχειας στην ύπαιθρο, στις γειτονιές δεν υπάρχει πια.

Τώρα 24 χρόνια μετά ανατέλλει μια καινούρια πραγματικότητα, που θα σφραγίσει το ξεκίνημα του επόμενου αιώνα. Η κοινωνία σήμερα ξέρει ότι, αν δεν ορίσουμε εμείς το ΠΑ.ΣΟ.Κ. αυτή τη νέα πραγματικότητα, θα πορευτούμε αναγκαστικά δρόμους ανέλεγκτους, δρόμους που θα προκύπτουν από τις ανέλεγκτες δυνάμεις της αγοράς. Γι' αυτό και απαιτεί το ΠΑ.ΣΟ.Κ. να μείνει στην πρωτοπορία. Το ΠΑ.ΣΟ.Κ. ν' ανοίξει νέους δρόμους, που θα διαφυλάττουν

αυτό που κατακτήσαμε. Που θα κάνουν πραγματικότητα αυτό που ελπίζουν. Αυτό είναι το αίτημα του ελληνικού λαού. Αυτό και το περιεχόμενο της δικιάς μας ευθύνης.

Σύντροφοι και Συντρόφισσες,

Οι αρχές και οι αξίες της 3^{ης} του Σεπτέμβρη ζητούν σήμερα καινούριο περιεχόμενο, νέους αγώνες. Η εθνική ανεξαρτησία, η λαϊκή κυριαρχία, η κοινωνική απελευθέρωση, η δημοκρατική διαδικασία εξακολουθούν να είναι και σήμερα σημαίες μας. Αλλά πρέπει να εξετάζουμε πως πρέπει να εφαρμόζονται οι αρχές αυτές σήμερα. Για ν' απαντούμε σωστά στα μηνύματα των καιρών, στους κινδύνους και τις προκλήσεις τους, στα σημερινά αιτήματα της κοινωνίας. Ζήσαμε επί είκοσι τέσσερα χρόνια με το σύνθημα: «Ο ΛΑΟΣ ΘΕΛΕΙ - ΤΟ ΠΑ.ΣΟ.Κ. ΜΠΟΡΕΙ». Πρέπει να το αποδείξουμε ακόμη μια φορά, απαντώντας σήμερα στο λαϊκό αίτημα για την ισχυρή Ελλάδα, την ισχυρή κοινωνία.

Ο κόσμος που ζούμε σήμερα αλλάζει ταχύτατα. Κουβαλάει συγχρόνως ελπίδες, προκλήσεις, αλλά και αβεβαιότητες. Οι πιο εντυπωσιακές αλλαγές των τελευταίων δεκαετιών είναι η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας, η ανάδειξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε παγκόσμιο πρωταγωνιστή των εξελίξεων, η κατάρρευση του σοβιετικού καθεστώτος. Είναι γνωστά, δεν θα τα αναλύσω. Θα σταθώ μονάχα σε δυο σημεία:

α. Ο νεοφιλελευθερισμός, παρ' όλο που απέτυχε να δώσει απαντήσεις συνολικής και βιώσιμης ανάπτυξης, έχει διαμορφώσει μία νέα πραγματικότητα σε παγκόσμια κλίμακα. Είμαστε αντιμέτωποι με ισχυρές αντιλήψεις που επιδιώκουν την ολοκληρωτική και ανεξέλεγκτη επιβολή της αγοράς. Όχι μόνο στο χώρο της οικονομίας, αλλά και στο σύνολο της κοινωνίας. Επιδιώκεται η νεοφιλελεύθερη λύση να επιβληθεί στον πολιτικό, στον κοινωνικό, στον πολιτισμικό τομέα. Η κρατική εποπτεία και ο έλεγχος να καταργηθούν. Οι δαπάνες του κοινωνικού κράτους να συρρικνωθούν. Αν οι ανάγκες της αγοράς και οι ρυθμοί της δημιουργούν ανεργία ή περιθωριοποιούν την εργασία, δεν τους ενδιαφέρει. Σύμφωνα μ' αυτή την αντίληψη οι χαμένοι φταίνε για όσα υφίστανται. Ε, λοιπόν μια τέτοια αντίληψη δεν θα περάσει. Λαϊκοί αγώνες δεκαετιών κέρδισαν περιθώρια για περισσότερη ελευθερία, δικαιοσύνη και αλληλεγγύη. Δημιούργησαν την ελπίδα για ένα καλύτερο αύριο. Αυτό το αύριο εμείς το κάνουμε πραγματικότητα.

β. Σήμερα όμως έχουμε και κάτι καινούριο: Οι λαοί της Ευρώπης συσπειρώνονται και πάλι γύρω από τους στόχους του δημοκρατικού σοσιαλισμού. Δίνουν την εξουσία σε σοσιαλιστικές κυβερνήσεις. Εμπιστεύονται σε σοσιαλιστές και τη διαχείριση του σήμερα και τη μετάβαση στο αύριο, το όραμα για μια πιο δίκαιη, πιο ελεύθερη, πιο δημιουργική κοινωνία. Ζητούνε όμως καινούριους δρόμους. Γνωρίζουν και θυμούνται πολύ καλά τα αδιέξοδα

του παρελθόντος και τις πολιτικές που είναι πια ξεπερασμένες. Μόνοι μας και μαζί μ'αυτούς, σε εθνικό και σε υπερεθνικό επίπεδο, πρέπει ν' ανοίξουμε τους νέους δρόμους.

Πρέπει γι' αυτό να χτίσουμε πάνω στις κατακτήσεις μας, στους κόπους, στις θυσίες, στους καρπούς όλων των προσπαθειών μας. Θα φέρω ένα παράδειγμα:

Στη διάρκεια της κυβερνητικής μας θητείας αλλάξαμε το τοπίο της ελληνικής οικονομίας, τις προοπτικές της, τη θέση της στο διεθνές προσκήνιο. Πετύχαμε τη σταθεροποίηση, πετύχαμε να φέρουμε την Ελλάδα από τη μακρινή απόσταση που ήταν πριν λίγα χρόνια, σε απόσταση αναπνοής από την ΟΝΕ. Δημιουργήσαμε συνθήκες για αναπτυξιακούς ρυθμούς στην οικονομία και τη βιομηχανία, που για δεκαετίες δεν είχαν σημειωθεί στη χώρα. Πετύχαμε αύξηση των πραγματικών εισοδημάτων και ενίσχυση της κοινωνικής αλληλεγγύης. Η πολιτική μας έδωσε ανάσα στον εργαζόμενο, τον απάλλαξε απ' το βραχνά του πληθωρισμού, του δίνει την προοπτική για το αύριο. Οι επενδύσεις, η ανάπτυξη κινούνται ανοδικά, εξασφαλίζοντας τη συνεχή σύγκλιση της Ελλάδας με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι διεθνείς οργανισμοί, τα διεθνή μέσα ενημέρωσης αναγνωρίζουν την προσπάθεια και τους καρπούς της. Έχουμε κερδίσει σε αξιοπιστία, έχουμε ενισχύσει τις προοπτικές για την ένταξη της χώρας στην ομάδα των πιο αναπτυγμένων χωρών του κόσμου. Η οικονομική μας

πολιτική δημιούργησε συνθήκες βεβαιότητας μέσα κι έξω από τη χώρα, εδραίωσε την ελπίδα.

Πρέπει να συνεχίσουμε αυτή την προσπάθεια σε όλα τα μέτωπα της πολιτικής μας με σχέδιο, συντεταγμένα, με συνέπεια και αποφασιστικότητα.

Σύντροφοι και Συντρόφισσες,

Θέλω να σταθώ σε μερικές αλήθειες που συνδέονται άμεσα με τις αρχές και τις αξίες της 3^{ης} του Σεπτέμβρη.

1) Ο ευρωπαϊκός προσανατολισμός μας είναι όρος επιβίωσης και ανάπτυξης του σύγχρονου ελληνισμού. Το βλέπουμε σε κάθε βήμα μας στην εξωτερική μας πολιτική, στην αναπτυξιακή μας πολιτική, στις κοινωνικές πολιτικές, στα μικρά και τα μεγάλα έργα. Ανήκει στον πυρήνα της ισχυρής Ελλάδας. Ο δρόμος προς την ΟΝΕ είναι στρατηγικό γεφύρι για τον ευρωπαϊκό προσανατολισμό μας. Δεν είναι η λύση σε κάθε πρόβλημα. Είναι όμως το κλειδί για την επόμενη μέρα. Μιας Ελλάδας πιο ισχυρής, με περισσότερες δυνατότητες εθνικών επιλογών και αποφάσεων. Μιας κοινωνίας με περισσότερες προοπτικές ατομικής και συλλογικής προκοπής.

2) Τα όσα πετύχαμε μέχρι σήμερα στην οικονομία μας και στις υποδομές μας, δημιουργώντας συγχρόνως τις προϋποθέσεις για μια νέα κοινωνία συνοχής και αλληλεγγύης, δεν

αποδεικνύουν μόνο ότι οι θυσίες δεν πάνε χαμένες. Δείχνουν ξεκάθαρα πως φτιάχνεται η ισχυρή Ελλάδα και η ισχυρή κοινωνία.

3) Η αταλάντευτη υπεράσπιση των εθνικών μας συμφερόντων, το πανελλήνιο αίτημα για ειρήνη, σταθερότητα, συνεργασία στα Βαλκάνια και την ευρύτερη περιοχή, ήταν και παραμένουν στο επίκεντρο των επιδιώξεών μας. Δεν άλλαξαν ως στόχοι, αλλά σήμερα έχουμε κατακτήσει περισσότερα μέσα για την επιδίωξή τους. Τα δημιουργήσαμε, τα ασκούμε με συνέπεια, επιμονή, αποφασιστικότητα. Έχουμε κύρος, επηρεάζουμε εξελίξεις.

4) Ο εκσυγχρονισμός των θεσμών στην Πολιτεία, στην περιφέρεια, η μεταρρύθμιση στην παιδεία, η αναβάθμιση της ποιότητας ζωής με τα χιλιάδες έργα, η ανάδειξη της πολιτισμικής μας ταυτότητας και δημιουργικότητας, η διεύρυνση των δυνατοτήτων και των ευκαιριών για τον πολίτη, οι πολιτικές για την απασχόληση χτίζουν σιγά-σιγά την ισχυρή κοινωνία. Διευρύνουν συνεχώς τις δυνατότητές μας να προσδιορίζουμε τις πολιτικές μας σύμφωνα με τις επιλογές μας.

Και οι τέσσερις αυτές αλήθειες βρίσκονται σήμερα στον πυρήνα των αρχών για εθνική ανεξαρτησία, λαϊκή κυριαρχία, κοινωνική απελευθέρωση.

Σύντροφοι, συντρόφισσες,

Υπάρχουν τα κρίσιμα ερωτήματα:

Πως προχωρούμε; Πως χτίζουμε παραπέρα; Πως κλιμακώνουμε το στρατηγικό σχεδιασμό μας μέχρι το 2004; Τι κάνουμε σε επίπεδο Κυβέρνησης, τι κάνουμε σε επίπεδο Κινήματος; Πως διατρέχουμε τα τέσσερα κορυφαία σταυροδρόμια που έχουμε μπροστά μας: Το Συνέδριο, τις Ευρωεκλογές, την ένταξή μας στην ΟΝΕ, τις εκλογές του 2000;

Για όλα αυτά τις πρώτες απαντήσεις πρέπει να τις δώσει το Συνέδριό μας.

Πρώτον, σε επίπεδο ιδεολογίας. Πρέπει να πούμε με σαφήνεια τι καθορίζει την ευρωπαϊκή αριστερά, τι καθορίζει ένα ευρωπαϊκό σοσιαλιστικό κόμμα σήμερα, τι το διαφοροποιεί από τη συντηρητική ή τη φιλελεύθερη αντίληψη των πραγμάτων. Πρέπει να πούμε με σαφήνεια ποιά στοιχεία συνθέτουν το σοσιαλιστικό μας πρόσωπο, τη σχέση αριστεράς - δεξιάς μέσα στις σύγχρονες συνθήκες.

Ορισμένοι πιστεύουν ότι οι διαχωριστικές γραμμές καταργήθηκαν επειδή τα κόμματα είναι πολυσυλλεκτικά και πολλοί ψηφοφόροι κυμαίνονται εκλογικά. Εμείς που πιστεύουμε ότι η Ιστορία δεν τελείωσε και η Πολιτική δεν

πέθανε πρέπει να δηλώσουμε με απλό και σαφή τρόπο τις συνιστώσες της ιδεολογικής μας φυσιογνωμίας.

Έχουμε κατ' επανάληψη μιλήσει για το πώς συγκροτήθηκε το πολιτικό σύστημα, η κοινωνική μας οργάνωση, οι πελατειακές σχέσεις. Έχουμε μιλήσει και για τους αγώνες, αλλά και τα λάθη του προοδευτικού κινήματος. Δεν θα επανέλθω. Η απάντηση είναι μόνο μία: η ισχυρή Ελλάδα. Ισχυρή για να ξεπεράσει αποφασιστικά το παρελθόν που τη βαραίνει. Ισχυρή για να οικοδομήσει γενναία το μέλλον που της ανοίγεται. Αυτή είναι σήμερα, στο τέλος του 20ου αιώνα, η μεγάλη πατριωτική προσπάθεια.

Κι ακόμα:

Πρέπει να τοποθετηθούμε για την ταυτότητά μας και για το ποιους εκφράζουμε στη σύγχρονη κοινωνία. Για τα κοινωνικά πρότυπα που θέλουμε να στηρίξουμε. Να τολμήσουμε να δώσουμε καινούρια πλαίσια στην ατομικότητα και τη δημιουργικότητα. Να κρατήσουμε στο επίκεντρο τον άνθρωπο και τις ανάγκες του, τον πολίτη με τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά του. Να δούμε από κοντά ζητήματα όπως της κοινωνίας των πολιτών, της κοινωνικής αλληλεγγύης, αλλά και της κοινωνικής και ατομικής ευθύνης. Για ποιά κοινωνική δικαιοσύνη μιλάμε; Να δούμε πως μπορούμε να διαμορφώσουμε, σύμφωνα με τις αξίες και τις αρχές μας, έναν καινούριο κοινωνικό ρεύμα των δυνάμεων της εργασίας, της

παραγωγής, του πολιτισμού, της οικολογίας και της επιστήμης. Ένα μέτωπο πάλης και αγώνα. Πώς θα συσπειρώσουμε αυτό το ρεύμα γύρω από το εγχείρημα του εκσυγχρονισμού για τη δημιουργία της ισχυρής Ελλάδας, της ισχυρής κοινωνίας.

Δεύτερο, να συμφωνήσουμε σε βασικές πολιτικές επιλογές και κατευθύνσεις, με βάθος χρόνου. Θα σταθώ στις κυριότερες:

Στον διεθνή περίγυρο έχουν σχεδόν αλλάξει όλα. Η οικονομική διπλωματία διαπλέκεται όσο ποτέ με την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας της χώρας. Έχουμε ανάγκη για μια πολυδύναμη πολιτική στους διεθνείς οργανισμούς που μετέχουμε, αλλά και στις διμερείς μας σχέσεις. Ανάγκη για πολιτικές ειρήνης και συνεργασίας, αλλά και ασφάλειας και υπεράσπισης των εθνικών μας συμφερόντων. Πρέπει να δούμε τις νέες προκλήσεις, που διαγράφονται στο διεθνές οικονομικό σύστημα με τις χρηματιστηριακές διακυμάνσεις. Τις περιβαλλοντικές απειλές. Τους αμείωτους εξοπλισμούς.

Ο πατριωτισμός ως αίτημα δεν μπορεί να είναι μια απλή δήλωση καλών προθέσεων και η εξωτερική πολιτική δεν μπορεί να είναι μία απλή ηθικολογική στάση απέναντι στο διεθνές δίκαιο, μια απλή δήλωση πίστης στην Ειρήνη και τη σταθερότητα. Χρειαζόμαστε πολύ πιο συγκεκριμένες πολιτικές.

Συνυφασμένη με τα θέματα αυτά είναι η ευρωπαϊκή προοπτική της χώρας, η συμμετοχή της στις διαδικασίες της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Η ευρωπαϊκή πολιτική δεν εξαντλείται στο σταθερό στόχο της ένταξης στην ΟΝΕ. Συνδέεται με ένα όραμα για το πολιτικό μέλλον της Ευρώπης, με μία συνολική εικόνα για όλα τα ευρωπαϊκά προβλήματα και όλες τις ευρωπαϊκές πολιτικές - όχι μόνον για ό,τι παραδοσιακά ή συγκυριακά ενδιαφέρει την Ελλάδα.

Σημαντικά ερωτήματα αφορούν το μοντέλο ανάπτυξης της ελληνικής κοινωνίας μέσα στη σημερινή μεταβιομηχανική εποχή.

Στην πρώτη δεκαετία του 21^{ου} αιώνα έχουμε ευθύνη να διαμορφώσουμε και να υλοποιήσουμε τους όρους για μια ανάπτυξη με ποιοτικό περιεχόμενο. Όχι απλώς μεγέθυνση αριθμών. Είμαστε αντιμέτωποι με τα μεγάλα προβλήματα της καταστροφής του περιβάλλοντος, της ανεργίας, του χρόνου και των σχέσεων εργασίας, το 35ωρο, την αναδιάρθρωση του γεωργικού τομέα, την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών στην παραγωγική και οργανωτική λειτουργία της χώρας. Έχουμε ευθύνη να δούμε πως μέσα από μηχανισμούς αναδιανομής του εισοδήματος θα μετατρέψουμε μια οικονομία της αγοράς σε μια κοινωνία ανθρώπινη, με συνοχή. Η εγκληματικότητα, η ανθρώπινη εκμετάλλευση, η απομόνωση, ο αποκλεισμός αποτελούν σήμερα μεγάλα προβλήματα για τον κόσμο που

μοχθεί, αγωνιά για το αύριο, προσδοκεί να οικοδομήσει προοπτικές για το μέλλον του.

Πρέπει να δούμε τον τρόπο με τον οποίο υλοποιούμε το τρίπτυχο, σταθεροποίηση, ανάπτυξη, κοινωνική δικαιοσύνη. Πρέπει να τοποθετηθούμε για το πώς αντιλαμβανόμαστε την αυτοτροφοδοτούμενη ανάπτυξη, τις δομικές αλλαγές, τη λειτουργία της αγοράς και το ρόλο του δημόσιου τομέα. Τη συμβολή των υποδομών, της κοινωνίας της πληροφορίας, των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην αναπτυξιακή προσπάθεια. Πώς διαγράφουμε μια ολοκληρωμένη στρατηγική για την ανάπτυξη της υπαίθρου. Πώς προάγουμε την κοινωνία της γνώσης που σήμερα πια είναι όρος εθνικής επιβίωσης.

Ένας επόμενος κύκλος ερωτημάτων αφορά την συνοχή της κοινωνίας, την κοινωνική αλληλεγγύη και τις μορφές που αυτή πρέπει να προσλάβει στη σημερινή εποχή μέσα από τη λειτουργία των μηχανισμών και των εγγυήσεων του κοινωνικού κράτους. Μακάρι τα πράγματα να ήταν απλά και το ζήτημα να ήταν μόνον ή κυρίως το ύψος των κονδυλίων του προϋπολογισμού που διατίθενται για κοινωνικές δαπάνες. Τα θέματα προκύπτουν από την ίδια την πολυπλοκότητα της διαστρωμάτωσης της κοινωνίας και τις αντιφάσεις της, από τις αντιφατικές επιπτώσεις των μέτρων, από τη δυσκολία προσέγγισης αυτών που έχουν πράγματι ανάγκη. Πώς προωθούμε την πολιτική μας για την απασχόληση, πως συνθέτουμε τις βάσεις ενός καινούριου κοινωνικού κράτους, γι'

αυτούς που έχουν πράγματι ανάγκη; Πώς απαντάμε σε κρίσιμα ζητήματα, όπως αυτά που αφορούν την αγορά εργασίας, το ασφαλιστικό, τη μεταρρύθμιση του φορολογικού συστήματος; Πώς εξοικονομούμε πόρους και πως κατανέμουμε τις κοινωνικές δαπάνες.

Ένα θέμα στο οποίο στέκονται οι συζητήσεις μας είναι η δημόσια διοίκηση, τι μορφή και λειτουργίες θέλουμε. Τι τομές χρειαζόμαστε για ένα αποτελεσματικό, επιτελικό κράτος δίπλα στον πολίτη. Πώς ολοκληρώνεται η πολιτική της αποκέντρωσης. Είναι ζήτημα μόνο πόρων; Πώς πετυχαίνουμε να κάνουμε την περιφερειακή εξουσία μοχλό ανάπτυξης. Πώς ν' αποτρέψουμε όλες εκείνες τις στρεβλώσεις στην αυτοδιοίκηση από τις οποίες δεινοπάθησε επί δεκαετίες η κεντρική εξουσία.

Για την παιδεία τι εφόδια θέλουμε να δώσουμε στους αυριανούς πολίτες. Σ' αυτούς, που αργά ή γρήγορα θα μπουν στη σύγχρονη παραγωγική διαδικασία. Τι όραμα δίνουμε στη νεολαία. Σε ποιο πλαίσιο πολιτισμού πιστεύουμε ότι μπορεί ν' ανθίσει.

Όταν μιλάμε για αναβάθμιση της ποιότητας ζωής και της καθημερινότητας του πολίτη, εννοούμε μόνο συγκοινωνίες, περίθαλψη, σχέσεις με δημόσιες υπηρεσίες; Πως απαντούμε σε φαινόμενα ανισότητας ευκαιριών, κοινωνικού αποκλεισμού, ξενοφοβίας, ρατσισμού, ναρκωτικών και εγκληματικότητας,

πως αγκαλιάζουμε την τρίτη ηλικία, πως αντιμετωπίζουμε τους μετανάστες.

Τέλος θα αναφερθώ στο μέλλον των δημοκρατικών αντιπροσωπευτικών και κοινοβουλευτικών θεσμών. Τί πρέπει να κάνουμε για τον εκσυγχρονισμό των θεσμών και τη διεύρυνση της δημοκρατίας; Για την ενίσχυση του πολίτη στη σύγχρονη κοινωνία; Να δούμε πώς προχωράει, πώς εξελίσσεται το πολιτικό μας σύστημα, ο έλεγχος, η διαφάνεια, η ολοκληρωτική εξάλειψη των πελατειακών φαινομένων. Πώς διευρύνουμε τη δημοκρατία, πώς ισχυροποιούμε την κοινωνία των πολιτών, πώς φτιάχνουμε μια πολιτεία των αξιοκρατικών επιλογών.

Σύντροφοι και Συντρόφισσες,

Πρέπει να έχουμε το θάρρος να μιλήσουμε ανοιχτά για το Κόμμα μας, για το ΠΑ.ΣΟ.Κ. Παίξαμε τον πιο δημιουργικό ρόλο στην Ελλάδα μετά τη δικτατορία. Πρώτα ως κίνημα αλλαγής, με ορμή, ενθουσιασμό, σε άμεση σχέση με τις κοινωνικές προσδοκίες. Έπειτα, ως Κυβέρνηση με θεμελιακές αλλαγές στους θεσμούς, στην ενότητα της κοινωνίας, στις κοινωνικές αλλαγές.

Όμως είμαστε σε μια φάση επικίνδυνη. Πρέπει να ξεφύγουμε από την παγίδα να γίνουμε πολιτικό κατεστημένο, ένας ώριμος και δυσκίνητος πολιτικός οργανισμός. Ζούμε σε μια

άλλη εποχή, και πρέπει να βρούμε ξανά τις πηγές της ζωντάνιας και της δημιουργικότητάς μας που μας καταξιώνουν στα μάτια μιας κοινωνίας με νέα προβλήματα και νέους στόχους.

Τα τελευταία χρόνια, τους τελευταίους μήνες υπήρξαμε μάρτυρες μιας διολίσθησης σε φαινόμενα που κάνουν όλους να παραδεχτούν ότι χρειάζεται σημαντική παρέμβαση. Φάνηκε η προσήλωση σε παλιά πρότυπα λειτουργίας, η δυσκολία να ξεφύγουμε από μια αντίληψη μηχανισμών, η έλλειψη εμπιστοσύνης απέναντι σε νέα πρόσωπα, σε νέες δυνάμεις, η δυσκολία να ξεφύγουμε από μια περιχαράκωση διασφάλισης τίτλων και αξιωμάτων. Πρέπει να αλλάξουμε. Να δώσουμε ξανά την ελπίδα στα χιλιάδες δυναμικά του στελέχη, να επανασυσπειρώσουμε γύρω του την κοινωνία. Να φτιάξουμε το ΠΑ.ΣΟ.Κ. της νέας εποχής, έτσι όπως το θέλει η κοινωνία, όπως το έχει ανάγκη η Ελλάδα.

Ένα ανοιχτό, μαζικό δημοκρατικό Κόμμα που παράγει πολιτική, που εκφράζει την κοινωνία, που είναι πραγματικό τμήμα της. Να πούμε όχι στο κόμμα-ομοσπονδία, να πούμε όχι στις τάσεις που τελικά διασπούν την ενότητα, να πούμε όχι στους αξιωματούχους που πνίγουν την εξέλιξη, την δημιουργικότητα, την ανανέωση. Όμως να πούμε ναι στα ρεύματα των ιδεών που μας πλουτίζουν και μας ενδυναμώνουν, να πούμε πάνω απ' όλα ναι στην κοινωνία. Χρειαζόμαστε διάλογο μέσα στο Κόμμα, χωρίς παρωπίδες,

χωρίς προσωπικές σκοπιμότητες ή παιχνίδια ισορροπιών και εξουσίας. Να δημιουργήσουμε μια νέα συλλογικότητα με νέες δομές, διαδικασίες και κριτήρια που θα οικοδομούμε πάνω στις αρχές της δημοκρατίας, της αξιοκρατίας, της διαφάνειας, του ήθους της εξουσίας, της ανάδειξης του πολιτικού μέσα και έξω από το Κόμμα.

Αυτή η προσπάθεια, αυτή η πορεία αναγέννησης του Κόμματός μας, τελεί υπό προϋποθέσεις:

Προϋπόθεση πρώτη: Η συστράτευση και η ενεργοποίηση όλων των δυνάμεων του ΠΑ.ΣΟ.Κ.. Όλοι μαζί θα προχωρήσουμε στη νέα εποχή. Όλοι μαζί θα οικοδομήσουμε το ΠΑ.ΣΟ.Κ. του μέλλοντος. Όλοι μαζί θα οδηγήσουμε τη χώρα στη νέα χιλιετηρίδα. Οι επιτυχίες για το ΠΑ.ΣΟ.Κ. θα στηρίζονται στη συμβολή όλων μας. Συμβολή που θα στηρίζεται σε νέους προσανατολισμούς, νέες θέσεις, νέες αναζητήσεις.

Προϋπόθεση δεύτερη: Η κυριαρχία μιας νέας πολιτικής κουλτούρας, που θα χαρακτηρίζει την πολιτική λειτουργία και τις μεταξύ μας σχέσεις. Σ' ένα τέτοιο πλαίσιο λειτουργίας η πολιτική θα έχει τον πρώτο λόγο και θα επαναποκτή την αξία της. Σ' ένα τέτοιο πλαίσιο λειτουργίας οι χαρακτηρισμοί, οι σκιαμαχίες, οι διαχωρισμοί, τα ένσημα κομματικότητας δεν έχουν θέση. Όλοι κρινόμαστε. Κρινόμαστε από τη δυνατότητα να συλλάβουμε το νέο και να δρούμε αποτελεσματικά.

Κρινόμαστε από την ικανότητα να ανοίγουμε νέους δρόμους και να συμβάλουμε στη συνάντηση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. με νέες δυνάμεις.

Προϋπόθεση τρίτη: Η προσπάθεια για την κατάκτηση μιας νέας συλλογικότητας. Μιας συλλογικότητας που δεν θα ερμηνεύεται ως πολυδιάσπαση ή ως αναποτελεσματικότητα. Είναι σίγουρο ότι ήδη έχουμε κάνει σημαντικά βήματα. Είναι όμως φανερό, ότι χρειάζεται να εμπεδωθεί μια απλή αλήθεια: Η δημοκρατική λειτουργία, η προσπάθεια σύνθεσης αντιθέτων απόψεων δεν μπορεί να οδηγεί σε μια ανακύκλωση γενικόλογων συζητήσεων, γενικόλογων επικρίσεων. Σε τελευταία ανάλυση η συζήτηση γίνεται για να καταλήξουμε σε κάποια συμπεράσματα, που οφείλουμε να εντάσσουμε στην πολιτική μας λειτουργία και λογική. Δεν μπορεί στις συζητήσεις να είμαστε όλοι μαζί, να παίρνονται δημοκρατικά οι αποφάσεις και στην εφαρμογής τους να βρίσκεται ο καθένας μόνος του ή μόνιμα διαφωνών.

Προϋπόθεση τέταρτη: Η προώθηση της κοινωνικής και ηλικιακής ανασύνθεσης του κομματικού ιστού σε όλα τα επίπεδα, η αξιοποίηση νέων ενεργών δυνάμεων, το άνοιγμά μας στην κοινωνία. Η τάση διατήρησης κεκτημένων μπορεί να χαρακτηρίζει συντεχνίες. Όχι πολιτικά στελέχη. Η πολιτική δεν ασκείται με λογική επετηρίδας, αλλά με κατάθεση συγκροτημένων θέσεων και απόψεων. Δεν μπορεί να τη διατηρήσουμε στα κομματικά στελέχη. Ήρθε η ώρα της

αξιοκρατίας. Ήρθε η ώρα που όλοι πρέπει να απαιτήσουμε να κρινόμαστε από τη συμβολή μας και από την αναγνώρισή της από την κοινωνία.

Προϋπόθεση πέμπτη: Η ανασύνθεση ή η σφυρηλάτηση όλου του κομματικού χώρου. Η διαδικασία για το Συνέδριο δεν πρέπει να επιτρέψει την αναβίωση των διαχωριστικών γραμμών του προηγούμενου Συνεδρίου. Δεν μπορεί να επιτραπεί η συνέχιση συμπεριφορών, που υποθάλπουν ή που καλλιεργούν νοσηρές καταστάσεις. Το προηγούμενο Συνέδριο αποτελεί πια μακρινό παρελθόν. Το ίδιο και οι προβληματικές καταστάσεις της προεκλογικής περιόδου στις δημοτικές και νομαρχιακές εκλογές. Η εμμονή από οποιονδήποτε σε τέτοιου είδους συμπεριφορές, είναι πορεία αυτοκαταστροφής και ήττας. Οι μεγάλες προκλήσεις είναι μπροστά μας. Δεν βρίσκονται στο παρελθόν. Πρέπει όλοι να μάθουμε να κοιτάμε μπροστά, να μιλάμε για το μέλλον, να συμφωνούμε ή να διαφωνούμε για πολιτικές.

Θέλω κι εδώ να θέσω κάποια ερωτήματα ενδεικτικά:

1. Πως παράγουμε την πολιτική στο Κόμμα; Πως την εφαρμόζουμε στους κοινωνικούς χώρους; Πως αξιολογούμε τη δουλειά μας και την προσφορά μας στο κοινωνικό σύνολο;
2. Πως ευαισθητοποιούμε την κοινωνία, πως την συσπειρώνουμε γύρω από τους στόχους μας;

3. Ποιος ο ρόλος των βουλευτών στις νέες δομές εξουσίας μεταξύ Κράτους, Κόμματος και κοινωνίας των πολιτών;
4. Ποιος ο ρόλος των στελεχών μας στους μαζικούς χώρους (Αυτοδιοίκηση, Συνδικαλισμός) σε σχέση με τις πολιτικές μας αποφάσεις και τη δυναμική των τοπικών κοινωνιών;
5. Σε σχέση με τις νέες διοικητικές δομές της χώρας πως αντιστοιχείται η Οργάνωση; Π.χ. τι θα μπορούσαμε να περιμένουμε από ένα Περιφερειακό Συμβούλιο τελικού χαρακτήρα;
6. Πως ενεργοποιούμε τον ενδιάμεσο χώρο των οργάνων, πως ξανακάνουμε τις Νομαρχιακές οργανώσεις χώρους άμεσης επικοινωνίας με τα τοπικά ζητήματα, κυψέλες παραγωγής πολιτικής, βασικά κύτταρα του κομματικού οργανισμού;
7. Τι σημαίνει και πως πετυχαίνουμε την ανανέωση και την εναλλαγή των στελεχών στα κομματικά όργανα και στους θεσμούς; (30%;). Έχουμε το θάρρος να κάνουμε τομές. Να μην κρυφτούμε πίσω από το δάχτυλό μας; Γιατί ό,τι κι αν αποφασίσουμε χωρίς ανανέωση ή προσπάθεια θα αποτύχει.

Από τις απαντήσεις στα ερωτήματα που έθεσα σε όλη την ομιλία μου προκύπτουν μια σειρά από πρακτικές συνέπειες που επηρεάζουν την κυβερνητική πολιτική και τον πολιτικό μας λόγο. Τη φυσιογνωμία και την πολιτική του ΠΑ.ΣΟ.Κ. Τη σχέση εμπιστοσύνης και αντιπροσωπευτικότητας που πρέπει να το συνδέει με το λαϊκό κίνημα. Με τις ζωτικές δυνάμεις της

κοινωνίας. Με την πιο καλή και αισιόδοξη πλευρά της χώρας αυτής. Με το μέλλον.

Ένα τέτοιο Συνέδριο καλούμαστε να οργανώσουμε και να ετοιμάσουμε. Ένα τέτοιο Συνέδριο περιμένει από εμάς ο λαός. Αυτή είναι η πολιτική και ιστορική μας ευθύνη.

Αυτός ο διάλογος όμως είναι υπεύθυνος και επίμονος. Χρειάζεται σκέψη, γνώση, προσπάθεια, θάρρος. Είναι ένας διάλογος πολιτικός και όχι μία οργανωτική ζύμωση εσωτερικής κατανάλωσης. Αυτό είναι το αίτημα των καιρών και σε αυτό θα ανταποκριθούμε.

Στο Συνέδριο χαράζουμε τη συνέχεια της κοινής μας πορείας.

Στο Συνέδριο θεμελιώνουμε μια νέα νικηφόρα πορεία.

Για ένα ΠΑ.ΣΟ.Κ. των ανοικτών οριζόντων

της δημοκρατίας

της πρωτοπορίας